

Risico's verplicht in kaart

De vuurwerkcramp in Enschede, de nieuwjaarsbrand in Volendam, het zijn voorbeelden van rampen die we nooit meer hopen mee te maken. Omdat de overheid zorg draagt voor de openbare veiligheid, tasten dergelijke rampen het vertrouwen van de burgers aan. De commissie-Oosting heeft de ramp in Enschede onderzocht en aanbevelingen geformuleerd. Deze aanbevelingen vormen de basis voor de maatregelen die de overheid heeft genomen om dergelijke gebeurtenissen (en dus slachtoffers) in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen en beter te communiceren over risicovolle situaties.

Het in kaart brengen van risico's

De maatregelen die VROM en BZK hebben genomen om risicovolle situaties in kaart te brengen, zijn inmiddels vastgelegd in wet- en regelgeving. De ministeries van VROM en BZK hebben in samenwerking met provincies en gemeenten ervoor gezorgd dat de regelgeving en uitvoering op elkaar zijn afgestemd.

Zo zijn op 30 maart 2007 het Registratiebesluit Externe Veiligheid en artikel 6a van de Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo) in werking getreden. Kort daarna is de daarop gebaseerde ministeriële regeling met daarin nader verbindende voorschriften in werking getreden.

Het Registratiebesluit verplicht gemeenten, provincies en rijk om risicogegevens over gevaarlijke stoffen aan het RIVM te leveren. Artikel 6a van de Wrzo verplicht de provincies om risicokaarten te produceren en te beheren. De gemeenten en RIVM worden verplicht de gegevens aan te leveren aan de provincies. De levering van gegevens vindt weliswaar aan twee verschillende instanties plaats (het RIVM en de provincies), het bevoegd gezag heeft maar met één invoersysteem te maken. Ook is er een Leidraad ontwikkeld die een methode aangeeft voor de risico-inventarisatie van zowel de gevaarlijke stoffen als de overige ramptypen en kwetsbare objecten.

Veel gemeenten hebben de vereiste gegevens al aangeleverd en deze worden nu ook getoond op de provinciale risicokaarten. De risicokaarten zijn toegankelijk via de websites van de provincies, maar gemeenten kunnen hun risicokaart ook via de eigen website tonen. Veel gemeenten hebben deze mogelijkheid al gerealiseerd.

De risicokaart is ook een belangrijk instrument voor de overheid zelf. Hulpverleningsdiensten kunnen zien welke specifieke risicosituaties in een bepaald gebied aanwezig zijn en welke kwetsbare objecten zich in de omgeving bevinden. Ook bij het verlenen van vergunningen of het ontwikkelen van ruimtelijke projecten is inzicht in risico's en de effecten van rampen van groot belang.

De regelgeving

Het Registratiebesluit

Het registreren van risicosituaties met gevaarlijke stoffen (in inrichtingen, via transportroutes en buisleidingen) is op twee manieren vastgelegd in de milieuwetgeving:

- in artikel 12.12 van de Wet milieubeheer is de registratieplicht voor risicovolle situaties aangegeven;
- in het Registratiebesluit externe veiligheid is vastgelegd welk bevoegd gezag welke informatie beschikbaar moet stellen.

Vanaf het moment van inwerkingtreding van het Registratiebesluit zijn gemeenten, provincies en rijk verplicht de risicogegevens over gevaarlijke stoffen aan te leveren. Uiterlijk binnen een jaar na inwerkingtreding van het Registratiebesluit (30 maart 2008) dienen de gegevens in het bezit te zijn van het RIVM, beheerder van het Register risicosituaties gevaarlijke stoffen. In dit register worden deze en eerder op vrijwillige basis ontvangen gegevens met betrekking tot risicovolle situaties opgeslagen. Uiteindelijk vindt openbaarmaking van de gegevens uit het register plaats via de provinciale risicokaarten.

De risicokaart

Op grond van de Wrzo zijn gemeenten verplicht risico's te inventariseren. Het resultaat van deze inventarisatie wordt getoond op de provinciale risicokaart – althans voor zover de risico's plaatsgebonden en geografisch te onderscheiden zijn.

Artikel 6a van de Wrzo verplicht de provincies de risicokaarten te produceren en te beheren. Het RIVM en de gemeenten leveren hiervoor de gegevens aan. Recent is dit artikel gewijzigd met als doel de toegankelijkheid van de risicokaart in verband met terrorismedreiging te beperken. Ook deze wijziging wordt nu van kracht.

Op grond van artikel 6a zijn in een ministeriële regeling nadere, algemeen verbindende voorschriften opgenomen. In deze ministeriële regeling wordt beschreven welke gegevens moeten worden aangeleverd. U vindt hierin de criteria op grond waarvan kwetsbare objecten en risicovolle situaties op de kaart worden getoond. Ook worden er regels gegeven voor de productie, het beheer en de vormgeving van de risicokaart, waardoor uniformiteit wordt gewaarborgd.

De gemeenten moeten ervoor zorgen dat de gegevens actueel zijn. Ook hiervoor is een voorziening getroffen in de ministeriële regeling. Voor ongevallen met gevaarlijke stoffen worden in deze ministeriële

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, wonen, milieu en rijksgebouwen. Beleid maken, uitvoeren en handhaven.
Nederland is klein. Denk groot.

regeling in sommige gevallen lagere drempelwaarden gehanteerd dan in de milieuwetgeving, omdat het voor de hulpverlening van groot belang is om ook die risico's 'in kaart te brengen'. Binnen 6 maanden na inwerkingtreding moeten de gemeenten de gegevens aan de provincies hebben geleverd en binnen 9 maanden moeten de provincies ervoor zorgen dat deze gegevens via de risicokaarten beschikbaar zijn. In combinatie met de bepalingen van het Registratiebesluit, betekent dit dat uiterlijk een jaar na inwerkingtreding van de regelgeving de kaarten volledig moeten zijn gevuld.

Ondersteuning

Een belangrijk hulpmiddel voor de gemeentelijke risico-inventarisatie is de Leidraad risico-inventarisatie. De leidraad bevat een methodiek voor het inventariseren en verwerken van gegevens van objecten en situaties die een veiligheidsrisico met zich mee brengen. De leidraad bestaat uit twee delen: een deel over de inventarisatie van gevaarlijke stoffen (LRI-GS) en een deel over de inventarisatie van de overige ramptypen (LRI-OR). De Leidraad risico-inventarisatie is ondermeer beschikbaar via www.risicokaart.nl.

Het professionele gebruik

De gegevens die voor de risicokaart worden verzameld, dienen ook een ander doel. Professionele overheidsinstanties kunnen deze gegevens goed gebruiken in de pro-actieve, preventieve en preparatieve fase van de veiligheidsketen die van toepassing is bij de beheersing van rampen en zware ongevallen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om vergunningverlening, handhavingsbeleid, ruimtelijke ordening en de voorbereiding op rampen en crises. Aan de risicokaart kunnen andere gegevens worden gekoppeld en de professionele gebruiker kan de systematiek van de risicokaart koppelen met andere databestanden, waardoor er voor hem evident meerwaarde ontstaat voor het eigen gebruik. Zo wordt met behulp van de risicokaart ook het veiligheidsbewustzijn bij deze doelgroepen vergroot.

Meer informatie

Voor inhoudelijke vragen over de (professionele) risicokaart en de toegang daartoe kunt u terecht bij de projectleider risicokaart van uw provincie (zie www.risicokaart.nl).

Voor inhoudelijke vragen over het register kunt u terecht bij het RIVM: www.RRGS.nl (RRGS@RIVM.nl).

Voor overige informatie kunt u ook terecht op één van de onderstaande sites.

- www.vrom.nl/externeveiligheid
- www.minbzk.nl
- www.risicokaart.nl
- www.risicokaartinvoer.nl
- www.risicoregister.nl
- www.relevant.nl

Overzicht van de categorieën rampen en zware ongevallen die op de risicokaarten zijn of worden aangegeven:

- a. ongevallen met brandbare of explosieve stoffen in inrichtingen of tijdens het transport
- b. ongevallen met giftige stoffen in inrichtingen of tijdens het transport
- c. kernongevallen
- d. luchtvaartongevallen
- e. ongevallen op water
- f. verkeersongevallen op land
- g. ongevallen in een tunnel
- h. brand in een groot gebouw
- i. instorting van een groot gebouw
- j. paniek in een menigte
- k. verstoring van de openbare orde
- l. overstroming
- m. natuurbrand

Niet al deze situaties gelden automatisch als risicovolle situaties; pas als ze een bepaalde omvang (een 'drempelwaarde') overschrijden, worden ze beschouwd als risicovolle situaties waarvoor registratie verplicht is. Dit is geregeld in de ministeriële regeling bij de Wet Rampen en Zware Ongevallen. De drempelwaarden vindt u ook in de Leidraad risico-inventarisatie.